

มาตรฐานสินค้า

กันยายน 2550

เมื่อเร็ว ๆ นี้ องค์การอาหารและยา (FDA) แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (ซึ่งเป็นผู้ดูแลอาหาร 80% ของประเทศ ยกเว้นเนื้อวัว เนื้อสัตว์ปีก และไข่ ซึ่งกระทรวงเกษตรหรือ USDA เป็นผู้ดูแล) ได้ประกาศแผนแห่งชาติเกี่ยวกับกฎระเบียบของมาตรฐานการผลิตอาหาร (The Manufactured Food Regulatory Standards Program) เพื่อให้การจัดทำมาตรฐานสินค้ามีเอกภาพ มีความเทียบเท่ากัน และยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น โดยจะพิจารณากำหนดแนวปฏิบัติที่ดี (best practices) ในด้านต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การตรวจสอบ การประกันคุณภาพ ห้องปฏิบัติกร การให้การศึกษา และการบังคับใช้

ขณะเดียวกัน ประเทศจีน (ซึ่งขณะนี้มีความเสี่ยงที่ไม่ดีเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า ตั้งแต่การปนเปื้อนเมลามีนในอาหารสัตว์เลี้ยง การพบสารต้องห้ามในยาสีฟัน และการพบสารตะกั่วในของเล่นเด็ก) ก็ได้ประกาศใช้แผนความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) ระยะเวลา 5 ปี โดยจะดำเนินการสุ่มตรวจสอบสารตกค้างในอาหารเพิ่มขึ้นจาก 30% เป็น 80% ของการส่งออก การนำอิเล็กทรอนิกส์มาตรวจสอบและทำระบบสืบย้อนกลับ (Traceability) และการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการที่ดีและไม่ดี (Black-Red List) เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าและสร้างความน่าเชื่อถือแก่สินค้าจีน

ในเวลาใกล้เคียงกัน คณะผู้แทนไทยประจำประชาคมยุโรป ได้แจ้งสถิติสินค้าอาหารของไทยที่ได้รับการแจ้งเตือนในระบบการแจ้งเตือนสินค้าอาหารและอาหารสัตว์ (RAFF : Rapid Alert for Food and Feed System) ของสหภาพยุโรป (EU) ในช่วงครึ่งแรกของปี 2550 ว่า มีจำนวนการแจ้งเตือน 51 ครั้ง (เพิ่มขึ้นจากจำนวน 39 ครั้ง ในช่วงครึ่งหลังของปี 2549) จำแนกเป็นสินค้าผัก 22 ครั้ง สินค้าอาหารแปรรูป 16 ครั้ง สินค้าอาหารแช่แข็ง 6 ครั้ง และสินค้าอื่นๆ 7 ครั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นการตรวจพบเชื้อ Salmonella สารเคมีตกค้างและสารปรุงแต่งต้องห้าม

สำหรับประเทศไทยเอง ขณะนี้กระทรวงอุตสาหกรรมโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. .... โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ (กมช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลงานการมาตรฐานของประเทศไทย ได้แก่ ด้านห้องปฏิบัติการ ด้านการตรวจ และด้านการรับรอง ตามกฎหมายฉบับนี้ผู้ประกอบการธุรกิจการตรวจและรับรองมาตรฐานจะต้องจดทะเบียนกับ สมอ. และได้รับอนุญาตการประกอบการจาก กมช. และกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องประกันความเสียหายในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่าประเทศต่างๆตื่นตัวและตระหนักถึงเรื่องมาตรฐานของสินค้ามาก โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหาร เพราะเกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชน ประเทศไทยเองก็มีหน่วยงานหลัก 2 หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลมาตรฐานของสินค้า ได้แก่ สมอ. (กรณีเป็นสินค้าอุตสาหกรรม) และมกอช. หรือสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (กรณีเป็นสินค้าเกษตรและอาหาร) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมประมง กรมปศุสัตว์ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อ.ย.) ซึ่งผมเห็นว่าที่ผ่านมาการจัดโครงสร้างหน่วยงานที่กำกับดูแลมาตรฐานเหล่านี้ก็มีความเหมาะสม แต่เมื่อการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศรุนแรงมากขึ้น ประเทศคู่ค้ามีข้อกำหนดทางการค้ามากขึ้น และมีสินค้านำเข้าจากประเทศต่างๆมาขายแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศมากขึ้น การจัดโครงสร้างในแบบปัจจุบันก็อาจไม่เหมาะสม

ผมจึงเห็นว่าควรจะรวมหน่วยงานที่กำกับดูแลงานมาตรฐานสินค้าเข้าด้วยกันเป็นหน่วยงานเดียว (National Single Agency) เป็นหน่วยงานในระดับทบวง (เทียบเท่ากระทรวง) ทำหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า ติดตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานสินค้าของประเทศต่างๆ และสร้างศักยภาพแก่ผู้ประกอบการไทยให้สามารถผลิตสินค้าได้ตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานของทั้งประเทศไทยและประเทศคู่ค้า